

Asia: Asia VN/30930/2022

Luonnos hallituksen esityksestä: kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) voimaansaattaminen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa HE-luonnoksesta kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) voimaansaattamisen edellyttämiksi säännöksiksi.

Lähtökohtaisesti ehdotetulla kestävyysseikkojen raportoinnilla ei ole suoraa vaikutusta esimerkiksi verotuksen toimittamiseen ja hallituksen esityksessäkin todetaan, ettei esitys vaikuta verokertymään tai aseta uusia velvoitteita Verohallinnolle. Välillisiä vaikutuksia Verohallinnon toimintaan kuitenkin voi olla ja tässä mielessä Verohallinto kiinnittää huomiota eräisiin sääntelyn yksityiskohtiin ja tehtyihin valintoihin.

Verohallinto esittää lausuntonaan seuraavaa.

Tilinpäätöksen toimittaminen digitaalisessa muodossa

Verohallinto kannattaa sitä, että kestävyysraportointia koskevien säännösten säätämisen yhteydessä veloitetaan listatut yritykset ja suuryritykset toimittamaan tilinpäätöksensä Patentti- ja rekisterihallitukselle (PRH) digitaalisessa IXBRL-muodossa. Direktiivi edellyttäisi vain kestävyysraportin laatimista digitaalisessa muodossa, eli valittu etenemistapa on direktiiviä laajempi. Rakenteisessa koneluettavassa muodossa oleva tilinpäätösaineisto mahdollistaa tilinpäätöstietojen hyödyntämisen automaattisesti esim. verotuksessa, tilintarkastuksessa, tilastoinnissa ja erilaisia tietopalveluja tarjottaessa. Rakenteista koneluettavaa tilinpäätöstietoa kyetään myös validoimaan siten, että aineiston oikeellisuus ja kattavuus paranevat.

Nykyisellään PRH:lla on käytössään vapaaehtoisuuteen perustuva toimintamalli, joka mahdollistaa osakeyhtiöille tilinpäätöstietojen ilmoittamisen kaupparekisteriin IXBRL-muodossa. Verohallinto kiinnittää huomiota siihen, että menettelyn hyödyntäminen on ollut hyvin vähäistä. Esimerkiksi vuonna 2022 rekisteröidyistä noin 260 000 tilinpäätöksestä ainoastaan 2 % toimitettiin PRH:lle digitaalisessa muodossa. Vertailun vuoksi esimerkiksi Ruotsissa osakeyhtiöille on esitetty velvollisuutta toimittaa vuosikertomus digitaalisesti Bolagsverketille 31.12.2025 jälkeen alkavilta tilikausilta. Velvollisuus koskisi Ruotsissa noin 95 % kaikista osakeyhtiöistä.

Yleisesti Verohallinto esittää, että digitaalisen tilinpäätöksen käyttöönottoa tulee edistää meilläkin voimakkaammin. Ruotsin esimerkin valossa on täysin mahdollista edistää lainsäädännönkin keinoin tilinpäätösten digitalisoitumista. Asiassa tulisi laatia suunnitelma velvoittavuuden lisäämiseksi. Verohallinto katsoo, että tämä edistäisi taloushallinnon järjestelmätoimittajien osalta IXBRL-muotoisten tilinpäätösten tarjoamista, kun markkinoiden tulevaisuuden tilanne selkeytyisi.

Lisäksi Verohallinto kiinnittää huomiota siihen, että tällä hetkellä osakeyhtiön tilinpäätös on laadittava kirjanpitolain mukaan neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Osakeyhtiölain mukaan varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä ja yhtiökokouksessa on päätettävä tilinpäätöksen vahvistamisesta. Osakeyhtiön on puolestaan ilmoitettava tilinpäätös rekisteröitäväksi kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Yhteisömuotoisten asiakkaiden on annettava veroilmoitus neljän kuukauden kuluessa siitä, kun tilikauden viimeinen kalenterikuukausi on päättynyt. Tilinpäätöstä voidaan tarvita verotuksen toimittamisen yhteydessä ja yhteisön on veroilmoituksen liitteenä annettava jäljennös kirjanpitolain mukaisesta tilikauden tilinpäätöksestä. Tämä tilinpäätös tulee toimittaa veroilmoituksen liitteenä. Tässä vaiheessa tilinpäätös voi olla vielä vahvistamaton.

IXBRL-muotoisten tilinpäätösten osalta asiakkaat eivät toimita näitä tilinpäätöksiä suoraan Verohallinnolle veroilmoituksen liitteenä, vaan ne toimitetaan nykyisin PRH:lle. Verohallinto saa PRH:lta asiakkaiden sinne toimittamat vahvistetut IXBRL-tilinpäätökset omaan käyttöönsä. Nykytilassa menettelystä, jossa Verohallinto noutaa PRH:lta IXBRL-muotoiset tilinpäätökset omaan käyttöönsä, hyötyvät täysimääräisesti sellaiset yhtiöt, jotka ovat voineet toimittaa PRH:lle vahvistetun tilinpäätöksen veroilmoituksen määräaikaan mennessä. Jatkossa digitaalisten tilinpäätösten yleistyessä tulee varmistaa, että eri osapuolten kannalta prosessi on kokonaisuutena sujuva.

Tilintarkastajan suostumus tilintarkastajan määräämisen edellytyksenä

HE-luonnoksessa on esitetty lisättäväksi tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:ään uusi 5 momentti. Lain 8 § määrittää tilanteet, joissa Patentti ja rekisterihallitus (PRH) voi määrätä tilintarkastajan esimerkiksi tilanteessa, jossa tilintarkastajaa ei ole valittu lainkaan. Ehdotetun 5 momentin mukaan PRH voi määrätä tilintarkastajan ainoastaan, jos tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö suostuu tehtävään.

Verohallinto ehdottaa, että esitettyä 5 momentin lisäystä ei tehdä 2 luvun 8 §:ään. Verohallinnon käsitys on, että ehdotettu lisäys heikentäisi PRHn mahdollisuuksia määrätä yhteisölle tai säätiölle tilintarkastaja. Tilintarkastuslain tulisi mahdollistaa puuttuminen tilintarkastusvelvollisuuden laiminlyönteihin mahdollisimman tehokkaasti, koska näiden systemaattista valvontaa tai sanktiointia ei nykytilassa ole. PRH määrää tilintarkastajia ainoastaan yksittäistapauksissa tehtyjen ilmoitusten perusteella. Käytännössä PRH on määrännyt tilintarkastajia vuositasolla erittäin vähäisesti. Tilintarkastusvelvollisilla yhtiöillä on tietyt tilintarkastukseen liittyvät ilmoittamis- ja rekisteröintivelvoitteet, joiden perusteella tilintarkastusvelvollisuuden noudattamista voidaan arvioida. Näitä ovat muun muassa yhtiön velvollisuus antaa tilintarkastusta koskevaa tietoa elinkeinotoiminnan veroilmoituksella, rekisteröidä tilintarkastaja kaupparekisteriin sekä toimittaa tilintarkastuskertomus tilinpäätöksen liitteenä kaupparekisteriin.

Muutos tilintarkastajan määräämisen osalta ehdotetaan tehtäväksi nimenomaisesti kestävyysraportointidirektiivin voimaansaattamisen yhteydessä. Muutosta ei perustella HE-luonnoksessa, mutta asiassa on huomattava, että velvoite kestävyysraportoinnin antamiseen koskee pörssiyrityksiä, suuria osakeyrityksiä sekä osuuskuntia, joilla ei tyypillisesti ole puutteita tilintarkastusvelvollisuuden noudattamisessa. Muutos heikentäisi mahdollisuuksia puuttua erityisesti pienten- ja keskiuurten yhteisöjen tilintarkastusvelvollisuuden noudattamiseen. Yleisesti Verohallinto katsoo, että tilintarkastuslain säännösten tulisi mahdollistaa puuttuminen tehokkaasti tilintarkastusvelvollisuuden laiminlyönteihin. Tilintarkastusvelvollisuuden valvonnan mahdollistaminen ja kehittäminen on yhteiskunnallisesti merkittävä asia, koska tilintarkastuksen suorittamisella on keskeinen rooli taloustiedon oikeellisuuden varmistamisessa ja harmaan talouden torjunnassa. Verohallinnon käsityksen mukaan tilintarkastusta koskevien velvoitteiden laiminlyönnit ovat yleisiä ja verotuksen näkökulmasta riskiset yhtiöt laiminlyövät tilintarkastusta koskevia velvoitteita todennäköisemmin kuin muut yhtiöt

Pääjohtaja

Markku Heikura

Johtava asiantuntija

Lauri Luukkonen

Luukkonen Lauri

Verohallinto